

'ich glaube, Ihnen wohl sagen zu dürfen, dass ich Ihre Interessen hier in einer Form vertreten habe, wie es ein zweiter bestimmt nicht besser hätte machen können und dass ich ja diese Interessenvertretung auch nur in einem gewissen Grade dem Reichskommissar gegenüber betreiben kann, wenn der Bogen nicht so gespannt werden soll dass er schliesslich brechen muss.'¹

De spanning is gebleven; de breuk heeft zich niet voorgedaan.

Het onderdrukkings-apparaat

De eerste Duitse arrestaties hadden al op 10 mei moeten plaats vinden. Bij de Duitse luchtlandingstroepen die in de vroege ochtend van die dag op het vliegveld Ypenburg bij Den Haag landden, bevond zich een arrestatieploeg van de *Abwehr*, de *Einsatzgruppe Feldmann*, die tot taak had, in het westen des lands al diegenen op te pakken die bij het werk van de Nederlandse, Franse en Engelse inlichtingendiensten betrokken geweest waren. Die *Einsatzgruppe* kon niet tot actie overgaan: zij kon Den Haag en de overige steden niet binnendringen. Dat betekende uitstel, niet afstel. Het staat wel vast (onze gegevens zijn overigens onvolledig) dat de bedoelde medewerkers der inlichtingendiensten, voorzover zij niet ons land hadden kunnen verlaten of ondergedoken waren, kort na de capitulatie gearresteerd werden.

Abwehr zowel als *Sicherheitspolizei* trachtten in het algemeen al diegenen in handen te krijgen die van ons land uit illegaal met Duitsland in contact gestaan hadden, aan het illegale werk in Duitsland hadden deelgenomen dan wel anderszins onder de Duitse strafwetten vielen.² De zaak was grondig

¹ Brief, 1 april 1942, van Rauter aan Himmler (a.v. 2581-89). ² Wij vermelden in dit verband dat het *Devisenschutzkommando* dat als een van de eerste Duitse diensten in ons land gevestigd werd (VO 7/40, *Verordeningenblad*, 1940, p. 20) Het liet alle safe-loketten blokkeren en ging vervolgens na of Duitse emigranten dan wel in Duitsland wonende Duitse staatsburgers deviezen- of belastingfraude gepleegd hadden; bij dat onderzoek kwam het in elk geval de belasting- en deviezenfraude op het spoor die van '33 tot '40 door in ons land wonende Rijksduitsers gepleegd was. Alle banken werden gedwongen, het *Devisenschutzkommando* afschriften te geven van de rekeningen der betrokkenen. Eind '40 verbood Goering het gebruik van dit materiaal, naar vermoed werd: op grond van het feit 'dass ein grosser Teil der Konto-Inhaber im Heeresdienst oder an wichtigen Stellen der Kriegswirtschaft steht' (R. Rinkefeil: '22. Bericht aus den Niederlanden', 11 jan. 1941 p. 3, *Finance Division*, 45208-12). Niettemin had de Duitse belastingdienst dank zij het verzamelde bewijsmateriaal in de zomer van '42 in ca. vierhonderd gevallen 120 m. Rm. extra weten in te vorderen. (R. Rinkefeil: 'Kurzer Bericht über die wesentlichen Ergebnisse der vergangenen zwei Jahre', 1 juni 1942, p. 4, a.v., 45455-60).